

AFET VE ACİL DURUM PSİKOLOJİSİ

Çocuk ve Ergenlerde Müdahale Yaklaşımları

Yrd.Doç.Dr. Özgür GÜLDÜ

Kaynak: Gökler Danışman, I. ve Okay, D. (2017). Afetlerin Çocuk ve Ergenler Üzerindeki Etkileri ve Müdahale Yaklaşımları. Türkiye Klinikleri Journal of Psychology- Special Topics, 2(3), 189-197.

MÜDAHALE YAKLAŞIMLARI

- **Afete Bağlı Travmanın Etkisini Bütüncül Bir Çerçeve de Açıklayan Model**
- Bu modele göre çocuklar yaşamı, geçmiş, bugün ve gelecekte oluşan bir süreklilik içinde algırlar. Bu süreklilik algısı güven duygusu açısından çok önemlidir.
- Bu süreklilik içerisinde, “geçmiş” çocuğun anılarını, deneyimlerini ve önceki öğrenmelerini temsil ederken; “bugün” şimdiki yaşantılarını; “gelecek” ise amaçlarını, hedeflerini, planlarını, beklentilerini, umutlarını ve hayallerini temsil etmektedir.

MÜDAHALE YAKLAŞIMLARI

- **Afete Bağlı Travmanın Etkisini Bütüncül Bir Çerçeve de Açıklayan Model**
- **Geçmişle gelecek arasında kurulan köprü, çocuğun yaşantılarını bütünleştirmesine ve anlamlandırmasına; geçmiş deneyimler ve öğrenmelerden yola çıkarak, bugününü oluşturmasına ve gelecek için amaçlar belirlemesi, hayaller kurması ve umutlar taşımaya yardımcı olur.**
- Bir travma olarak afet yaşantısı geçmişle gelecek arasındaki köprüyü yıkararak, çocuğun yaşamın sürekliliğine ilişkin algısını bozar.

MÜDAHALE YAKLAŞIMLARI

- **Afete Bağlı Travmanın Etkisini Bütüncül Bir Çerçeve de Açıklayan Model**
- Çocuk ve ergenlere yönelik afet sonrası müdahalelerin temel hedefi, geçmiş ve gelecek arasındaki köprüyü yeniden kurmak olmalıdır.
- Çocuklara yönelik afet sonrası müdahaleler akut dönem, kısa dönem ve uzun dönem olmak üzere üç dönemi kapsamakta olup, afetler sonrasında gösterilen psikolojik tepkiler göz önünde bulundurularak düzenlenmektedir.

MÜDAHALE YAKLAŞIMLARI

- **Afete Bağlı Travmanın Etkisini Bütüncül Bir Çerçeve de Açıklayan Model**
- **Akut Dönem:** Travmatik olayın hemen sonrasındaki ortam genellikle belirsizlik ile korku içerdiğinden ve mağdurlar yoğun duygusal tepkiler gösterdiğinden; bu dönemde en etkili müdahalenin psikolojik ilk yardım olduğu belirtilmektedir.

MÜDAHALE YAKLAŞIMLARI

- **Afete Bağlı Travmanın Etkisini Bütüncül Bir Çerçeve de Açıklayan Model**
- Bu akut dönemde travmatik olaya maruz kalan çocuk ve ergenlerle iletişime geçerek tepkilerini gözetim altında tutmak, duygularının yavaş yavaş açığa çıkarılarak kabulüne yardımcı olmak ve oyun ya da çizim için materyaller sağlanarak duygularını bu yolla açığa çıkarmalarını sağlamak önemli bulunmaktadır.

MÜDAHALE YAKLAŞIMLARI

- **Afete Bağlı Travmanın Etkisini Bütüncül Bir Çerçeve Açıklayan Model**
- Akut dönem sonrası süreç ise; yaşanan olayı kabul etme, duyguların tanınmasını ve işlemlenmesini kolaylaştırma, güç verebilecek baş etme mekanizmaları kazandırma ve geleceğe uyuma odaklanmayı kapsamaktadır.

MÜDAHALE YAKLAŞIMLARI

- **Afete Bağlı Travmanın Etkisini Bütüncül Bir Çerçeve de Açıklayan Model**
- Bu amaçlarla da, genellikle çocuk ve ergenlerin normal rutinini bozmadan kendi okullarında ve sınıf ortamında yapılan uygulamaların önemi vurgulanmaktadır. Kısa dönemde yapılan bu müdahalelere ek olarak, risk altındaki çocuklara yönelik bireysel veya grup müdahaleleri planlanması önerilmektedir.

MÜDAHALE YAKLAŞIMLARI

- **Afete Bağlı Travmanın Etkisini Bütüncül Bir Çerçeve de Açıklayan Model**
- Ayrıca, çocuğun psikolojik uyumunda ailenin önem taşıdığı bilgisi göz önünde bulundurularak, psikososyal müdahalelerin aile ve anne-babalara yönelik hedef ve çalışmalar da içermesi gerektiği vurgulanmaktadır.
- Çocuğun etkileşim içinde olduğu, güven duyduğu ve çocuk üzerinde etkisi olan yetişkinlerin kimler olduğunun belirlenmesi; ardından da bu kişilerin kendi yaşadıkları zorluklar ve sorunlarla başa çıkma kapasitelerinin ve çocuğu anlama ve destekleme yönündeki becerilerinin güçlendirilmesi oldukça önemlidir.